

Niels Juel Arge 100 ár

Niels Juel Arge, sum var útvarpsstjóri frá 1960 til 1990, hevði verið 100 ár 20. august. Sjálvur tók hann lut í øllum møguligum sendingum frá ítróttakappingum til siðsøguligar samrøður og sendingar. Hann stóð á odda fyri væl umtóktu V4-sendingunum runt um oyggjarnar. Jú, bandgoymslan hjá kringvarpinum er á tremur við sendingum, sum Niels Juel stjórnaði og greiddi úr hondum

WWW.NIELSJUEL.FO

Niels Juel var við í myndablaðnum Eygað, sum kom út árinum 1972-1976. Har skrivaði hann søguligar og siðsøguligar greinir. Árinum frá 1978 til sín deyð 5. mars í 1995 gav hann í meðal eina bók út um árið. Kendastar eru røðirnar "Stríðsárin 1940-45" í seks bindum og "Teir sigldu úti" í fimm bindum, sum vóru bestseljarar á hvørjum ári.

Niels Juel var sonur yngra Óla Arge av Argjum og Mallu Johanne- sen av Bakkanum í Vestmanna. Hann tók fyrst realprógv og síð- an studentsprógv í Havn. Í 1945 giftist hann Petru Gregersen úr Syðrugøtu, og árið eftir settu tey búgv á Tinghúsvegnum. Børn- ini gjørdust fimm í tali, Jórur, Jógván, Ólavur, Suffía og Magni. Abbaðarnir eru 13 í tali, og fyrsta langabbaðarnið kom í 1994. Petra,

97, er síðan eisini vorðin oldur- omma.

Sum studentur var Niels Juel við í leikinum í havnargøtum í 1940 um Merkið og heitti í eini røðu undir tinghúsinum á fólk um altíð at minnst, at 25. apríl var flaggdagur Føroya.

Niels Juel var ítróttamaður. Málmaður í HB frá 1935 til 1942. Næstformaður í HB og í Ítróttasambandi Føroya. Formaður í Tórshavnar Ítróttaráð og Havnar Róðrarfelag og limur í stadion- nevndini. Niels Juel sat í Tórshavnar býráð 1949-1952 og var næstformaður hesi trý árin.

Úr Íslandi til Klaksvíkar og Mykinesar

Heystið 1940 fór Niels Juel til Reykjavíkar at lesa søgu, men har var bert lærustovnur í ís- lendskari søgu. Á jólam var hann aftur í Føroyum. Men tá hevði hann lært seg íslenskt til lítar.

Heimaftur slapp hann við "Vesturfarinum", sum tók hann umborð í Vestmannaoyggjum. Skjótt gekk leiðin til Klaksvíkar at vera læraravikarur í realskúlanum frá mars, til próvtøkan var liðug í juni 1941.

Heystið 1941 gekk leiðin til Mykinesar at vera lærari. Hann hevði tilhald uppi á Túvala. Hesa tíðina lærði Niels Juel mangt og hvat um føroyskt bygðalív. Har upplivdi hann eisini bæði minubrestir og flogálop. Kvøldskúla hevði hann fyri ungdómum. Veðrið var ólagaligt, so hann slapp ikki av- aftur oynni fyrrenn á páskum í 1942. Tá fór hann ikki vesturaftur.

Heystið 1942 fekk Niels Juel starv í Sjóvinnubankanum. Eftir kríggið keypti hann saman við farbróðrinum Bernhaldi Arge og øðrum skonnartina "Glyvursnes". Seinni keyptu teir eina aðra skonn- art, sum fekk navnið "Tinganes".

"Glyvursnes" var í farmasigling, meðan "Tinganes" fleiri summur var við bátum í Grønlandi.

Eitt skifti var hann reiðari á trolaranum "Guttabergr". Hetta virksema steðgaði alt upp við kreppuni fyrst í fimmtíárunum, og Niels Juel koyrði nú lastbil og buss hjá pápa sínum í nøkur ár, sum hann hevði gjørt áður.

Fólkakærur útvarpsmaður

Nú kom útvarpið í stropa. Niels Juel hevði gott eyga til hendan møguleikan, og skjótt varð hann biðin um at lesa upp. Hann legði fyri við upplestrum úr Antologiini hjá V.U. Hammershaimb, og summ- arið var ikki byrjað, tá landsstýris- maðurin Edward Mitens setti hann í starv.

Tey fyrstu árinum arbeidði hann saman við fyrstu starvsfólkunum Axeli Tórgarð og Hjørdis Thomsen eins og Liasi í Rættará, ið skjótt

varð settur í starv at taka sær av føroyskum tíðindum.

Niels Juel ferðaðist dúgliga um landið at gera samrøður og reportasjur. Ítróttasøngumaður var hann frálíkur. Og væl dugdi hann at fara við fólk, sum segði frá. Sjáldan vóru lurtararnir so hugaðir, sum tá hann var í holt við sandingin Dánjal í Klingruni.

Niels Juel varð settur sum út- varpsstjóri 1. september 1960, tá Axel Tórgarð tók við prestastarvi í Kvívík. Men Axel var allar dagar útvarpinum ein trúgvur medar- beiðari, sum dugdi at gera send- ingar av øllum handa slag.

Útvarpið fekk nú tveir nýggj- ar medarbeiðarar. Teir vóru teknikarin Marius Rein og tann musikalski fjarritarin Ívar Iver- sen. Skjótt fingust eisini stud- entaskúlanæmingar at hjálpa til. Soleiðis komu eitt nú Hans Jacob Debes, Finnboi ísakson, Árni Absalonsen og Jógván Arge í út- varpið. Nú varð áherðsla lögð á at fáa ungfolk at læra til journalist.

Tað var altíð meiningin, at Útvarp Føroya skuldi vera før- oyskt. Hendan kós varð hildin frá fyrsta degi og linkaði ikki við stjóraskiftinum. Niels Juel iv- aðist ikki í, at tað bar til at gera gott føroyskt útvarp, sum bæði upplýsti og stuttleikaði lurtarun- um. Og hann var sannførdur um, at tað fór ikki at standa á at fáa føroyskt tilfar, sjálvt um fólkatalið var lítið.

Nógv varð lagt fyri við hjálp frá eitt nú fólkunum, sum høvdu sína gongd í Havnar Sjó- nleikarafelag. Har vóru sjónleik- arar at spæla útvarpsleikir og málfolk, sum kundu skriva og týða útvarpsleikir, eitt nú Sverri Egholm, Oskar Hermansson, Poul Arne Joensen, Georg Samuelsen, Eyðun Johannesen, Elisabeth Ras- mussen o.fl. Norðuri í Kvívík sat Axel Tórgarð og týddi ein leik fyri og annan eftir. Tann størsti var um Julius Cæsar. Leikurinn var í fimm pørtum í teksti, sum rímaði.

Dentur varð lagdur á at lesa føroyskar og týddar framhalds- søgur. Væl umtóktir upplesarar vóru m.a. Olivur Næss, Hans

Samrøða við John Joensen í Gásadal

Mong minnst sendingarnar við Dánjali í Klingruni á Sandi

